

ÇERÇEVELEME VE ÖNE ÇIKARMA YAKLAŞIMI BAĞLAMINDA SURİYELİ SİĞINMACILARA YÖNELİK HABERLER*

Arif BEL**

Özet

Suriye’de 2011 yılında başlayan iç savaş beraberinde tarihte eşine az rastlanır bir göç hareketine neden olmuş, Türkiye en uzun kara sınırına sahip olduğu bu ülkede yaşanan kaos ve göçten etkilenerek dünyada en çok sığınmacı barındıran ülke haline gelmiştir. Bu çalışmada Türkiye’de Suriyeli sığınmacılara yönelik 2011-2018 yılları arasında basında yer alan haberler çerçeveleme ve öne çıkarma yaklaşımı bağlamında ele alınmıştır. Araştırmada tiraj ve siyasi duruşları dikkate alınarak belirlenen Sabah, Hürriyet ve Sözcü gazetelerinin Suriyeli sığınmacılara yönelik haberlerine içerik analizi uygulanarak değerlendirmeler yapılmıştır. Çok yönlü boyutları olan göç yönetiminde doğru ve etkin politikaların belirlenmesi büyük önem taşır. Politikaların belirlenmesinde ve kamuoyunun oluşumunda büyük etkileri olan medyanın önemli meseleleri ele alış biçiminin incelenmesi, böylesine büyük bir göç olayıyla karşı karşıya kalan ülkemiz için son derece önemli ve gereklidir. Bu çalışma da böyle bir gereklilikten hareketle yapılmış, Türkiye’ye göç eden Suriyeli sığınmacılar konusunda Türk medyasının tutumuna yönelik yapılan tespitler doğrultusunda öneriler sunularak literatüre ve izlenecek politikalara katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Basın, çerçeveleme, Suriyeli sığınmacı, öne çıkarma

*Bu makale, Arif BEL’in “Türkiye’de Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Haberlerin Çerçeveleme ve Öne Çıkarma Yaklaşımı Bağlamında Analizi” adlı yayınlanmamış doktora tezinden derlenmiştir.

**Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-9005-1981

THE NEWS ABOUT SYRIAN REFUGEES WITHIN THE CONTEXT OF FRAMING AND HIGHLIGHTING APPROACH

Arif BEL*

Abstract

The civil war that started in Syria in 2011 has caused a migration movement that is rare in history, and Turkey has become the country that hosts the most refugees in the world, affected by the chaos and migration experienced in this country with the longest land border. In this study, the news in the press about Syrian refugees in Turkey between 2011-2018 are discussed in the context of framing and highlighting approach. In the research, the news of Sabah, Hürriyet and Sözcü newspapers, which were determined by considering their circulation and political stances, were evaluated by applying content analysis to the news about Syrian refugees. It is of great importance to determine the right and effective policies in migration management, which has multifaceted dimensions. It is extremely important and necessary for our country, which is faced with such a large migration event, to examine the way the media deals with important issues, which have great effects on the determination of policies and the formation of public opinion. In this study, based on such a necessity, it is aimed to contribute to the literature and the policies to be followed by presenting suggestions in line with the determinations made about the attitude of the Turkish media regarding the Syrian refugees immigrating to Turkey.

Keywords: *Framing, highlighting, press, Syrian refugee*

*Hacı Bayram Veli University, Graduate Education Institute, Department of Public Relations and Publicity, PhD Student, ORCID: 0000-0002-9005-

1981

ÇERÇEVELEME VE ÖNE ÇIKARMA YAKLAŞIMI BAĞLAMINDA SURİYELİ SİĞINMACILARA YÖNELİK HABERLER

GİRİŞ

Suriye’de Arap Baharı olarak adlandırılan sürecin bir parçası olarak 2011’de başlayan rejim karşıtı protestolar kanlı çatışmaları ve ülkede yıllar süren büyük bir iç savaşı da beraberinde getirmiştir. Söz konusu iç savaş büyük bir göç hareketine neden olmuş ve Türkiye en uzun sınıra sahip olduğu bu ülkede yaşanan kaos ve göçten etkilenerek dünyada en çok sığınmacı barındıran ülke haline gelmiştir.

Coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca birçok göçe maruz kalan ülkemiz, Suriye’de yaşanan olaylardan kaynaklanan büyük bir kitlesel göçle karşı karşıya kalarak başta ekonomik, sosyal ve kültürel olmak üzere birçok yönden toplumsal yapıya etki edebilecek bir durumla yüzleşmek zorunda kalmıştır.

Arap Baharı sürecini yaşayan diğer Arap ülkelerinde olduğu gibi Suriye’deki olayların başlangıçta kısa sürede sona ereceği düşünülmüş ancak gerçekte durum böyle olmamış ve en uzun süre bu süreci yaşayan, en kanlı iç savaşın yaşandığı ve oluşan büyük göç hareketleriyle başta Türkiye olmak üzere, Suriye’ye komşu ülkelerle birçok Avrupa ülkesinin etkilendiği bir süreç yaşanagelmıştır.

Başta can güvenliği olmak üzere, uygun şartlarda yaşama isteği veya ekonomik nedenler gibi çeşitli gerekçelerle gerçekleşen bu denli büyük kitlesel göç hareketlerinde ev sahibi durumunda olan ülkede siyaset ve medyanın kamuoyu oluşturma çalışmalarının, toplumsal kabul düzeyinin etkilenmesinde ve vatandaşların sığınmacılara karşı tutum ve davranış biçimi tercihlerinde önemli bir etken olduğu yadsınamaz bir gerçektir.

Toplumun yalnızca ne hakkında düşünmesi gerektiğini değil, aynı zamanda nasıl düşüneceğini de belirlemede ve kamuoyunun oluşumunda

Ülkemiz de coğrafi konumu ve jeostratejik önemi nedeniyle tarihin hemen hemen her döneminde çeşitli göç hareketlerine maruz kalmıştır. Suriye’de yaşanan krizle birlikte ülkemiz yoğun bir göç dalgasıyla yüz yüze gelmiştir. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nin verilerine göre Türkiye, 3,7 milyonun üzerinde Suriyeli ve 330.000’den fazla diğer uyruklu sığınmacı ile dünyada en çok mülteci barındıran ülkeler içerisinde ilk sırada yer almıştır (www.unhcr.com, 2021).

Türkiye, Suriye’de yaşanan insani kriz sonrası ülkemize yönelen sığınmacılara yönelik “açık kapı politikası” izlemiş (Karasu, 2018) ve bu sığınmacılara “geçici koruma statüsü” verilmiştir (Özdemir, 2017). Kitlemel akın durumlarında sağlanan “Geçici Koruma” sistemi, Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile kanuni dayanak kazanmış, bu tarz olaylarda acil çözümler bulmak üzere geliştirilen, devletlerin geri göndermeme yükümlülükleri çerçevesinde uygulanan bir acil durum politikası ve koruma biçimi olarak karşımıza çıkmıştır (www.goc.gov.tr, 2018).

Türkiye nüfusunun yaklaşık % 4.54’ünü geçici koruma statüsündeki Suriyeli sığınmacıların oluşturduğu dikkate alındığında, nüfusta kısa sürede ve beklenmedik bir şekilde meydana gelen bu artışın, ülkemizde özellikle ekonomi, sosyo-kültürel yapı, güvenlik ve kamu hizmetlerinde önemli etkilerinin görülmesi kaçınılmaz olmuştur.

Birleşmiş Milletler Cenevre Ofisi’nde 2019’da gerçekleşen 1. Küresel Mülteci Forumu’na katılan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye’nin mülteciler için harcadığı paranın 40 milyar doları aştığını açıklayarak ülkemizin Suriyeli sığınmacı meselesinde çok büyük maliyetler yüklendiğini belirtmiştir (www.aa.com.tr, 2019). Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay da Kasım 2019’da yapmış olduğu açıklamada, Suriyeli sığınmacılar için 8.5 yılda 40 milyar dolar harcadığını, Avrupa Birliği’nin ise aynı tarih itibarıyla sadece 3 milyar euro (3.5 milyar dolar) destek verdiğini belirtmiştir (www.sözcü.com.tr, 2019). Dolayısıyla 2011 yılından 2019 yılı ortalarına kadar Suriyeliler için harcanan 43.5 milyar doların yalnızca yüzde 8’inin Avrupa Birliği, yüzde 92’sinin ise Türkiye tarafından ödenmiş olduğu görülmektedir. Bu nedenle uluslararası toplumun bu ekonomik

külfete son derece kısıtlı yardımda bulunduğu Türkiye tarafından eleştirilmekte ve her platformda dile getirilmektedir. Türkiye, 2017 yılı Küresel İnsani Yardım Raporu'na göre milli gelir dikkate alındığında Amerika Birleşik Devletleri'nin ardından dünyada en çok insani yardım yapan ikinci ülke konumunda yer almış (www.devinit.org, 2017), 2020 yılı gayrisafi milli gelirinin 0,98'ini insani yardım için ayırarak "Dünyanın en cömert ülkesi" olmaya devam etmiştir (www.mfa.gov.tr, 2022).

Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de neden oldukları en önemli etkinin ekonomik alanda olduğu söylenebilir. Çünkü ekonomik alanda yaşanan sorunlar, eğitim, güvenlik, kamu hizmetleri vb. diğer alanlarda da çeşitli sorunlara zemin oluşturabilir. Konut ve kira fiyatlarında yaşanan artış, gıda fiyatlarının artması, ucuz işgücü ve buna bağlı olarak işsizlik oranının artması, kaçak-kayıt dışı işçi sayısında meydana gelen artış, kaçak işyerleri ve beraberinde yaşanan haksız rekabet, çocuk işçiler ve eğitim alamayan sığınmacı çocuklar, sağlık harcamaları, ulaşım, güvenlik ve altyapı ihtiyaçları gibi birçok alanda sığınmacılardan kaynaklanan ekonomik etkilerin olduğu tartışılmaktadır.

Suriyeli sığınmacıların farklı etnik köken, dil, kültür ve yaşam tarzına sahip olmaları, yüksek doğum oranları, şehirlerde yaşanan demografik yığılma ve gettolaşma gibi çeşitli sosyo-kültürel etkileri de bulunmakta, bu etkiler Türkiye'ye entegrasyonlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Suriyeli sığınmacıların güvenlik ve kamu hizmetlerine yönelik etkilerinin olduğu da çeşitli araştırmalarla dile getirilmektedir.

Bununla birlikte Suriyeli sığınmacıların yalnızca olumsuz yönde etkide bulunmadıkları, başta işçi açığı olan sektörlerde işgücü olarak yer aldıkları, beraberlerinde getirdikleri mal varlıkları ile ülkemizin ekonomisine olumlu etkide buldukları, sadece düşük gelir düzeyindeki kişilerin değil, Suriyeli iş adamlarının da ülkemize gelerek çeşitli sektörlerde firmalar kurup ekonomiye katkıda buldukları, sığınmacıların içerisinde değerli bilim adamları ve iyi eğitilmiş kişilerin de olduğu, Arap ülkeleri ile aramızda köprü olabilecekleri, Türkiye'ye kültürel zenginlik sağlayacakları gibi olumlu yöndeki etkileri de gündeme gelebilmektedir.

Bu çalışmada da medyada sığınmacılara yönelik haberlerde hangi çerçevelerin ve bakış açısının kullanıldığı ve hangi sorun sahalarının daha çok öne çıkarıldığı, hangilerinin göz ardı edildiği konuları araştırılacaktır.

2. Araştırma

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dünyadakiveülkemizdekiekonomikdurumdikkatealındığında,ekonomik olarak büyük etkileri olan sığınmacı meselesinin çözüme kavuşturulması büyük önem taşımaktadır. Dünyada en fazla sığınmacıya ev sahipliği yapan ülkemizde sığınmacı meselesinin, gerek demografik yapıda oluşacak değişimin, gerekse sığınmacıların Türk toplumuna entegrasyonunun veya geri dönüşlerinin uzun yıllar ülke gündeminde önemli bir konu başlığı olarak yer alacağı söylenebilir.

Bu çalışmada Suriyeli sığınmacılar konusunun Türkiye'deki yazılı basında hangi bakış açısı ile ele alındığı ve haberlerin nasıl çerçevelendiği, kamuoyuna nasıl sunulduğu ve hangi çerçevelerde hangi konuların öne çıkarıldığını çerçeveleme ve öne çıkarma yaklaşımı bağlamında analiz etmek ve konuya yönelik bir perspektif çizerek literatüre ve oluşturulacak politikalara katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

2.2. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırma 2011-2018 yılları arasında örnekleme dahil olan gazetelerde Suriyeli sığınmacılara yönelik haberleri kapsamaktadır. Araştırmaya konu zaman dilimi belirlenirken Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye geçiş yapmaya başladıkları yıl olan 2011 yılı başlangıç olarak belirlenmiş, araştırma 2018 yılında yapılmaya başlandığından 2018 yılına kadar olan süre araştırmanın kapsamına alınmıştır. Araştırma parametrik olmayan bir yapıda olup yapılan değerlendirmeler araştırmanın kapsadığı zaman dilimine yöneliktir.

Her ne kadar araştırmada kategorilerin birbirini tereddütsüz dışarıda bırakması ideal olsa da özellikle sosyal bilimlerde nitel konu kategorizasyonunda her zaman bu mümkün olmamakta ve araştırmanın sınırlılıkları arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu araştırmada da söz konusu sınırlılığın ortadan

kaldırılması maksadıyla konu kategorilendirmesinde Suriyeli sığınmacılara yönelik tek bir konunun ele alınmadığı, birden fazla konuya değinilen haberler kategorize edilirken haber başlığı en belirleyici unsur olmuş, bununla birlikte ilk ve son paragrafta vurgulanan hususlar ve haberde kullanılan görsel dikkate alınarak haber kategorisi belirlenmiştir.

2.3. Araştırmanın Örnekleme

Günümüzde internet, sosyal medya, televizyon yazılı basına göre daha fazla tercih edilen haber kaynağı olsa da araştırmaya konu zaman diliminde yazılı basının da etkili bir medya aracı olduğu, medya araçlarının birbirlerinin gündemini etkilediği ve belirlediği, yazılı basında konuya yönelik daha detaylı bilgiye yer verilebildiği ve yazılı basında yer alan haberlerin daha incelenebilir olduğundan hareketle araştırmada örneklem olarak gazeteler kullanılmıştır.

Örneklem belirlenirken gazetelerin tiraj ve ideolojik duruşları dikkate alınmış, 2011-2018 yılları arasında tiraj sıralamasında ilk beş gazete arasında yer alan ana akım gazete olarak Hürriyet, hükümete yakın gazete olarak Sabah, eleştirel gazete olarak ise Sözcü gazetesi araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

2.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, haberlere içerik analizi yapılarak değerlendirmelerde bulunulmuştur. İletişimin açık/yazılı içeriğinin objektif, sistematik ve sayısal tanımlamalarını yapan bir teknik olan içerik analizi (Berelson, 1984: 18), Merten'e göre metin içeriklerinden hareket ederek sosyal gerçeği açıklamaya yönelik çıkarımlar yapmayı amaçlar (Gökçe, 1995:15-25).

Araştırmada haberler çerçeveleme ve öne çıkarma yaklaşımı bağlamında analiz edilmiştir. İletişim alanında medya çerçevelerinin rolüne yönelik ilk araştırmaları yapan Entman'a göre çerçeveleme bir sorunun tanımlamasını, neden ve sonuçlarına yönelik yorumları, anlatılan meseleye yönelik bir algı veya davranış biçimi önerisini destekleyecek şekilde bazı yönlerini seçerek onları bir iletişimsel metinde daha önemli hale getirmek olarak tanımlamaktadır

(Entman, 1993). Entman yapmış olduğu bu tanımla medya çerçevelemesinin özünde “seçim” ve “önem” olduğunu vurgulamış, çerçevelerin, problemin tanımı, nedeni, etkileri, çözüm önerilerine yönelik değerlendirmeleri içerebileceğini belirtmiştir. Böylece çerçeveleme ile bir meselenin bazı yönleri daha dikkat çekici, anlamlı ve hatırlanabilir hale gelebilir.

Öne çıkarma ise medyanın belirli meseleler üzerinde vurgu yapmasının, o meselenin önemini arttıran ve söz konusu meseleye yönelik insanların hafızalarında daha önceden bulunan bilgileri aktif hale getirmelerini sağlayan psikolojik bir süreç olarak tanımlanmaktadır (McCombs ve Bell, 1996: 106). Medya bir konuyu sürekli tekrarlayıp öne çıkararak yalnızca kamu gündeminde bir sorun ortaya koymuş olmakla kalmaz, aynı zamanda konuyla ilgili ölçütler sağlar. Bireylerin olayları değerlendirirken, bildikleri her şeyi göz önünde bulundurmadıkları, çoğu zaman sadece o an elde bulunanları göz önünde bulundurdukları öne çıkarmanın temel aldığı varsayımdır (Atabek ve Uztuğ, 1998). Medya, meseleleri belirlediği ölçütler doğrultusunda kamuoyuna sunar ve toplumun bu ölçütlerin önemli olduğunu düşünmesini ve değerlendirmelerini de bu ölçütler doğrultusunda yapmalarını önerir (Iyengar ve Kinder, 1987: 63).

Valkenburg ve arkadaşları tarafından medya çerçevelemeye yönelik gerçekleştirilen bir araştırmada medyada sık kullanılan tür çerçevelerinin deneklerin düşüncelerini etkilediği kanıtlanmıştır (Valkenburg ve ark. 1999: 565). Valkenburg, Semetko ve De Vreese’in yaptıkları araştırmalarda sorumluluk, çatışma, insani ilgi, ahlâkilik ve ekonomik sonuçlar olmak üzere beş “tür çerçevesi”nin medya söylemlerine hâkim olduğu bulunmuştur (Valkenburg ve ark. 1999: 555).

Sorumluluk çerçeveleri problemin nedeni olarak bir kişiyi, hükümeti, kurumu veya grubu gösterir veya çözme sorumluluğunu bunlara yüklerken, çatışma çerçeveleri kişiler, gruplar veya kurumlar arasındaki çatışmaya vurgu yapar. İnsani ilgi çerçeveleri insan yaşamına dair hikâyelerin ve duygusallığın öne plana çıkarıldığı çerçevelerdir. Ahlakilik çerçevesi konuyu dini inançlar veya ahlâki prensipler kapsamında ele alan çerçeve olarak belirtilmiştir. Ekonomik sonuçlar çerçevesi ise meseleleri doğuracağı maddi kazançlar veya maliyetler

bakımından ele alır (Semetko ve Valkenburg, 2000: 95).

Bu çalışmada da literatürde var olan haber çerçeveleri esas alınmış, Suriyeli sığınmacılara yönelik haberler; insani ilgi, sorumluluk, ekonomik sonuçlar ve çatışma çerçeveleri olmak üzere dört medya çerçevesi esas alınarak incelenmiştir.

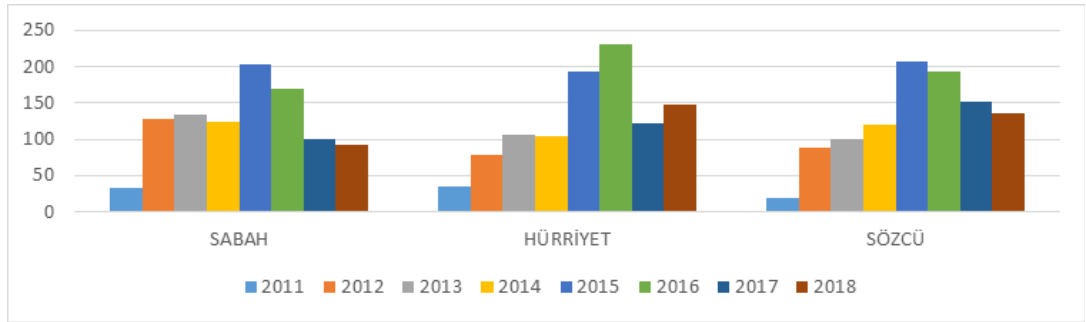
Çalışmada; göç esnasında ve göç edilen ülkede sığınmacıların yaşadığı zorluklar, sığınmacılara yapılan yardımlar, kamp ziyaretleri, sıradan insanlar/ insan hikâyeleri, kaza, şiddete maruz kalma vb. sığınmacılar tarafından yaşanan diğer mağduriyetleri konu alan haberler insani ilgi çerçevesinde, Suriye yönetimine ve diğer devletlere/uluslararası kuruluşlara yapılan çağrılar/ eleştiriler, Suriye ve sığınmacı politikaları kapsamında yapılan/yapılması gerekenler, halihazırda yaşanan ve gelecekte yaşanabilecek sorunlar, kamu hizmetleri (güvenlik, barınma, alt yapı, sağlık, eğitim, entegrasyon) kapsamında alınan/alınması gereken önlemler sorumluluk çerçevesinde, sığınmacılardan kaynaklanan ekonomik yük veya sığınmacıların sağladığı ekonomik katkı haberleri ekonomik sonuçlar çerçevesinde, sığınmacılar nedeniyle meydana gelen toplu kavga/arbede vb. Türk vatandaşlarla veya güvenlik güçleri ile sığınmacılar arasında yaşanan çatışmalarla sığınmacıların kendi aralarında yaşadıkları kavgalar çatışma çerçevesinde ele alınan haberler olarak kategorize edilmiştir.

Bir medya takip firmasının veri tabanı üzerinden anahtar kelime taraması yapılarak araştırmanın örneklemini oluşturan haberler elde edilmiştir. İçerisinde Suriyeli sığınmacılarla ilgili hususlar da geçen ancak odak noktası Suriyeli sığınmacılar olmayan haberler kapsam dışında tutulmuştur. Odak noktası Suriyeli sığınmacılar olan haberler tespit edilirken asıl belirleyici unsur haber başlığı olmuş, ilk ve son paragrafta vurgulanan hususlar, kullanılan görseller de odak noktası Suriyeli sığınmacılar olan haberleri belirlemede kullanılan kriterler olmuştur. Yapılan taramada odak noktası Suriyeli sığınmacılar olan 3015 haber, çalışmanın örneklemini oluşturmuştur.

Suriyeli sığınmacılara yönelik gazetelerin bakış açılarının tespiti

için haberler olumlu, olumsuz ve nötr olmak üzere kodlanmıştır. Suriyeli sığınmacıların haklarını savunan, onlarla ortak kültür/dine vurgu yapan, sığınmacılara yönelik negatif tutumları eleştiren, iktidar tarafından meseleye yönelik gerekli tedbirlerin alındığını belirten haberler olumlu, sığınmacılara yönelik olumsuz nitelendirmelerde bulunan, sığınmacıları problemlerin kaynağı olarak gösteren, iktidarın yanlış politika izlediği ve gerekli tedbirleri almadığını, bu yüzden sığınmacı meselesinin ülkeye kötü etkileri olduğunu ve gelecekte de olacağını belirten haberler olumsuz, Suriyeli sığınmacılara yönelik olumlu ve olumsuz bakış açılarına eşit miktarda yer veren ve ilave yorum yapmadan olayları aktaran haberlerin ise nötr bakış açısı ile ele alındığı kabul edilmiştir. Ayrıca araştırmacı haricinde iki farklı kodlayıcı tarafından da rastgele örneklem usulü ile çerçeve, tema ve bakış açısı kategorizasyonu yapılarak araştırmanın güvenilirliği sağlanmıştır.

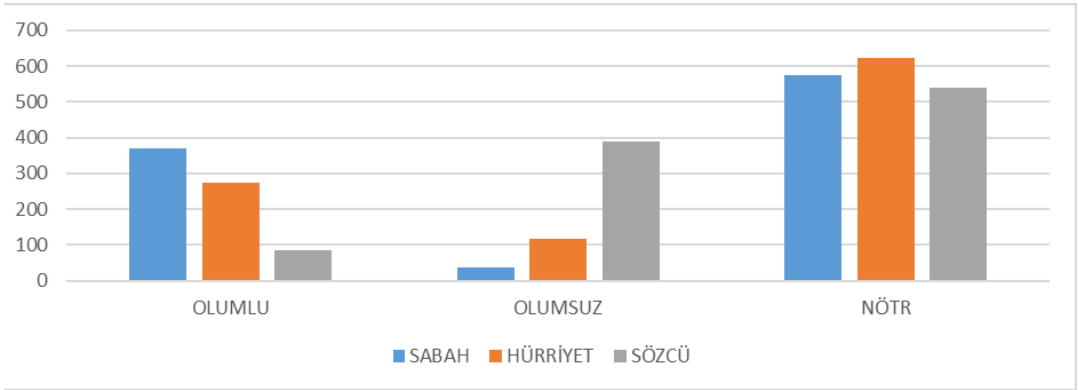
2.5. Bulgular ve Analiz



Grafik 1. Odak Noktası Suriyeli Sığınmacılar Olan Haber Sayıları

Suriyeli sığınmacılara yönelik haber sayılarına bakıldığında göze çarpan ilk husus gazetelerde sığınmacılara yönelik yeterli sayıda habere yer verilmediği olmaktadır. Gazeteler arasında Suriyeli sığınmacılara yönelik haber sayısında anlamlı bir farkın olmadığı da grafikten çıkarılabilecek diğer bir sonuçtur. 2011 ile 2014 yılları arasında sığınmacılara yönelik haberlerin yavaş bir artış gösterdiği, 2015 ve 2016 yılında ise her üç gazetede de odak noktası Suriyeli sığınmacılar olan haberlerde büyük artış yaşandığı göze çarpmaktadır. 2016 yılı sonrasında ise medyanın ilgisinde yine bir düşüş yaşandığı görülmektedir.

2015 yılında gazetelerde Suriyeli sığınmacılara yönelik haberlerde meydana gelen artışa, tüm dünyada geniş yankı bulan ve sığınmacılara yönelik farkındalığın artmasını da beraberinde getiren büyük bir trajedinin neden olduğu söylenebilir. Yüzbinlerce Suriyeli göçmenin yaptığı gibi, Ege denizinden geçerek Avrupa'ya ulaşmaya çalışan Suriyeli sığınmacı bir ailenin 02 Eylül 2015'te botlarının batması sonucu ölen 3 yaşındaki Aylan Kurdi'nin cansız bedeninin Bodrum'da kıyıya vurmuş haldeki fotoğrafının yayımlanması, Türkiye'de ve tüm dünyada geniş yankı uyandırmış, özellikle Avrupa ülkelerinin kısmen de olsa harekete geçmesini sağlamıştır. 2016 yılında da Türkiye ile Avrupa Birliği arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi ve Suriyelilere vatandaşlık verilmesi tartışmalarının haber sayısındaki artışın önemli nedenleri arasında olduğu söylenebilir.

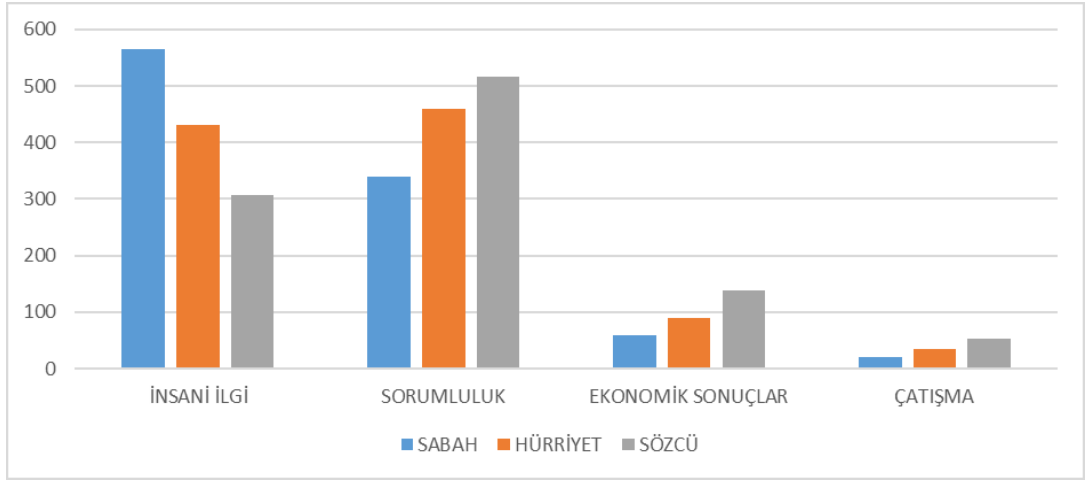


Grafik 2. 2011-2018 Yılları Arasında Gazetelerin Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Haberlerde Bakış Açıları

Gazetelerin Suriyeli sığınmacılara yönelik haberlerde en fazla nötr bakış açısı sergiledikleri görülmektedir. Bununla birlikte olumlu ve olumsuz bakış açıları ile ele alınan haberlerde Sözcü ve Sabah gazetelerinde büyük bir fark olduğu göze çarpmaktadır. Suriyeli sığınmacılara yönelik gazetelerde yer alan haberlerin toplamına bakıldığında basın sığınmacılara bakışının büyük oranda dengeli ve olumlu olduğu da grafikten çıkarılabilecek diğer bir sonuçtur.

Sabah ve Sözcü gazetelerinde Suriyeli sığınmacılara yönelik haberlerdeki

bakış açılarında görülen kutuplaşma dikkate alındığında gazetelerin siyasi eğilimlerinin haberlere bakış açısında önemli ölçüde etkide bulunduğu söylenebilir. Bakış açılarında yaşanan bu durum değerlendirildiğinde gazetelerin Suriyeli sığınmacılara bakış açısının çoğu zaman iktidarı desteklemek ya da iktidara karşı olmakla ilişkili olduğu ve bu doğrultuda şekillendiğini söylemek mümkündür.

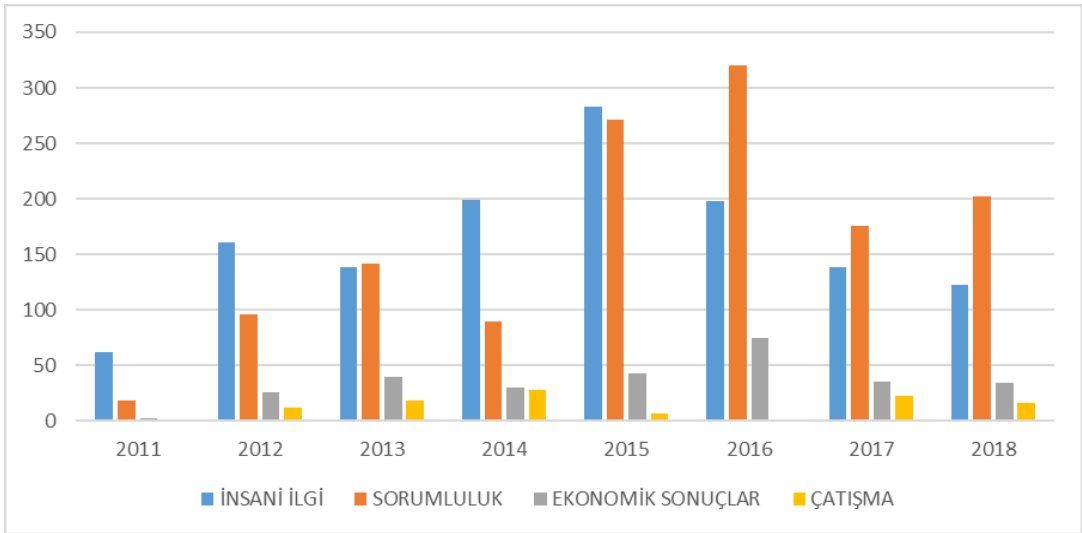


Grafik 3. 2011-2018 Yılları Arasında Gazetelerin Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Haberlerde Kullandıkları Haber Çerçeveslerinin Gazetelere Göre Dağılımı

2011-2018 yılları arasında gazetelerin Suriyeli sığınmacılara yönelik haberlerde kullandıkları haber çerçeveslerinin gazetelere göre dağılımı incelendiğinde sorumluluk (%44) ve insani ilgi (%43) çerçeveslerinin birbirlerine yakın oranda kullanıldığı, bu çerçeveleri ekonomik sonuçlar (%9) ve çatışma (%4) çerçevesinin izlediği görülmektedir. Sabah gazetesinin insani ilgi çerçevesini en çok kullanan gazete olduğu, sorumluluk, ekonomik sonuçlar ve çatışma çerçeveslerini Sözcü gazetesinin örneklemedeki diğer gazetelerden daha fazla kullandığı, Hürriyet gazetesinin ise dengeli bir duruş sergilediği grafikten çıkarılabilecek diğer sonuçlardır.

Haberlerde insani ilgi çerçevesinin büyük oranda kullanımı ve sorumluluk çerçevesinde yalnızca iktidarın sığınmacılara yönelik yerine getirmesi gerekenler, hâlihazırda Suriyeli sığınmacılardan kaynaklanan sorunlar ve gelecekte

yaşanabilecek olumsuzluklara değil, aynı zamanda sığınmacılar için Türkiye'nin üzerine düşeni yaptığı, diğer ülkelerin duyarsızlığı ve onların sorumluluklarının da ele alındığı değerlendirildiğinde gazetelerde Suriyeli sığınmacılara yönelik haber çerçevelerinin kullanımında özellikle Sabah ve Hürriyet gazetelerinin sorumlu davrandığını söylemek mümkündür. Çatışma çerçevesinin de düşük oranda kullanımı hem sığınmacılara yönelik toplumsal kabul düzeyinin yüksek olduğu, hem de gazetelerin bu yönde sorumlu davrandığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Sözcü gazetesinde ise sorumluluk, ekonomik sonuçlar ve çatışma çerçevesinde ele alınan haberlerin diğer gazetelere nazaran daha fazla olmasının yanı sıra haber başlıkları ve içeriklerinde kullanılan dilde yer alan olumsuz ifadelerin dikkat çekici boyutta olduğu söylenebilir.



Grafik 4. 2011-2018 Yılları Arasında Gazetelerin Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Haberlerde Kullandıkları Haber Çerçevelerinin Gazetelere Göre Dağılımı

Haber çerçevelerinin yıllara göre kullanımı incelendiğinde, her ne kadar 2013 yılında çok az bir farkla (3 haber) sorumluluk çerçevesi insani ilgi çerçevesinden fazla kullanılmış olsa da genel eğilim olarak 2011-2015 yılları arasında insani ilgi çerçevesinin, 2016-2018 yılları arasında ise sorumluluk çerçevesinin ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir. Ekonomik sonuçlar çerçevesi en çok 2016 yılında, çatışma çerçevesi ise en çok 2014 yılında gazetelerde yer almıştır.

Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye ilk gelişlerinde haberler daha çok insani ilgi çerçevesinde ele alınsa da zaman geçtikçe, sığınmacılardan kaynaklanan sorunlar belirginleşmiş, geri dönüşe yönelik beklenti azalmış ve geleceğe yönelik kaygılar ele alınarak haberlerde sorumluluk çerçevesinin daha fazla kullanılmaya başlandığı görülmüştür.

2011 ve 2012 yıllarında Suriyeli sığınmacılar çoğunlukla Esad rejiminin zulmünden ve Suriye'de yaşanan savaştan kaçan, çoğunluğu kadın, çocuk ve yaşlı mağdur kişiler olarak görülmüş, Türkiye'nin açık kapı politikası ve sığınmacılara sağladığı olanaklarla örnek bir insani duruş sergilediği ön plana çıkarılarak haberlerde insani ilgi çerçevesi ağırlıklı olarak kullanılmıştır. 2013 yılında Reyhanlı'da meydana gelen terör saldırısı sonrasında sınır güvenliği, asayiş ve Suriye politikaları tartışmalarının bu yıl haberlerde sorumluluk çerçevesinin ağırlıklı olarak kullanılmasına neden olduğu söylenebilir. 2014 yılında ise Avrupa'ya geçiş, sayı ve Türkiye'ye geçiş haberleri ile yardım haberlerinin öne çıkması, sorumluluk çerçevesinden çok insani ilgi çerçevesinde ele alınan haber sayısındaki artışı da beraberinde getirmiştir. 2015 yılında sığınmacıların Avrupa'ya geçişlerinin artması, Aylan bebeğin cansız bedeninin Bodrum sahilindeki görüntüsünün basında yer alması ve Ege denizinde yaşanan benzer trajedilerin haberlerde insani ilgi çerçevesinin büyük oranda kullanılmasına, bu yönde özellikle Avrupa ülkelerine yapılan eleştirilerin ise sorumluluk çerçevesinin de aynı oranda gazetelerde yer bulmasına neden olduğunu söylemek mümkündür. 2016 yılında ise özellikle Avrupa Birliği ile yapılan Geri Kabul Anlaşması ve Suriyelilere vatandaşlık verilmesi tartışmalarının sorumluluk çerçevesinde ele alındığı ve 2017-2018 yıllarında da ekonomik yük, asayiş/güvenlik, eğitim gibi sığınmacı kaynaklı sorun sahalarının daha çok ele alınarak iktidarın bu konuda büyük sorumluluklar taşıdığını vurgulayan sorumluluk çerçevesinin haberlerde ağırlıklı kullanıldığı görülmüştür.

Her ne kadar oran olarak az da olsa en fazla çatışma çerçevesinin kullanıldığı yılın 2014 yılı olduğu görülmektedir. Gaziantep'te 2014 Ağustos ayında Suriyeli bir sığınmacının ev sahibini bıçaklayarak öldürmesinin ardından yaşanan tehlikeli gerginlikler, sığınmacılara yönelik linç hareketleri, Türkiye'nin

diğer illerinde de sığınmacılarla Türk vatandaşlar arasında farklı nedenlerle yaşanan kavgalar bu yıl çatışma çerçevesinde ele alınan haber sayısının da diğer yıllara kıyasla daha fazla olmasına neden olmuştur. 2016 yılında Suriyeli sığınmacılara çalışma izninin verilmesinin ekonomik sonuçlar çerçevesininin 2016 yılında diğer yıllara nazaran daha fazla yer almasına neden olduğunu söylemek mümkündür.

	SABAH	HÜRRİYET	SÖZCÜ
2011	-Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Çadır Kentte Yaşam -Kamp Ziyareti	-Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Kamp Ziyareti -Çadır Kentte Yaşam	-Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Kamp Ziyareti -Çadır Kentte Yaşam
2012	-Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset -Kampta Yaşam	-Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset -Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Kamp Ziyareti	-Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Ekonomik Yük -Asayiş/Güvenlik
2013	-Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset -Yardım	-Ekonomik Yük -Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset	-Ekonomik Yük -Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset
2014	-Avrupa'ya Geçiş -Yardım -Sayı ve Türkiye'ye Geçiş	-Avrupa'ya Geçiş -Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Gösteri/Protesto	-Avrupa'ya Geçiş -Ekonomik Yük -Şehirde Yaşayan Sığınmacılar
2015	-Avrupa'ya Geçiş -Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset -Diğer Ülkelere Eleştiri/ Çağrı	-Avrupa'ya Geçiş -Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset -Diğer Ülkelere Eleştiri/ Çağrı	-Avrupa'ya Geçiş -Şehirde Yaşayan Sığınmacılar -Asayiş/Güvenlik
2016	-Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset -Avrupa Birliği ile Geri Kabul Anlaşması -Çocuk	-Avrupa Birliği ile Geri Kabul Anlaşması -Yabancı Medya/Yardım/ Siyaset -Avrupa'ya Geçiş	-Avrupa Birliği ile Geri Kabul Anlaşması -Ekonomik Yük -Suriyelilere Vatandaşlık Verilmesi

2017	-Asayiş/Güvenlik -Ekonomiye Katkı -Avrupa'ya Geçiş	-Eğitim -Gösteri/Protesto -Çocuk	-Asayiş/Güvenlik -Avrupa'ya Geçiş -Ekonomik Yük
2018	-Türkiye'ye Övgü/Teşekkür -Avrupa'ya Geçiş -Suriye'ye Geri Dönüş	-Eğitim -Çocuk -Suriye'ye Geri Dönüş	-Ekonomik Yük -Sayı ve Türkiye'ye Geçiş -Avrupa'ya Geçiş

Çizelge 1. 2011-2018 Yılları Arasında Gazetelerin Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Haberlerde Kullandıkları Haber Çerçeveslerinin Gazetelere Göre Dağılımı

Gazetelerde Suriyeli sığınmacılara yönelik yer alan haberlerin temalarına yıl bazında bakıldığında, özellikle sığınmacıların Türkiye'ye gelişlerinin ilk üç yılında sayı ve Türkiye'ye geçiş haberlerinin, oluşturulan çadır kentlerde sağlanan imkânların ve bu kamplara yapılan ziyaretlerle, yabancı bürokrat/sanatçı/siyasetçi vb. kişilerin kamp ziyaretleri ve genellikle Türkiye'nin Suriyeli sığınmacıları kabulüne ve sağladığı imkânlara yönelik yabancı medyada yer alan haberlere yer verildiği görülmektedir. 2014 yılından itibaren ise sığınmacıların Avrupa'ya geçişlerine yönelik haberlerin öne çıkan haber kategorisi olduğu, 2015 yılından itibaren de Suriyeli sığınmacılardan kaynaklanan sorun sahalarının daha fazla ele alınmaya başlandığı görülmektedir.

Sayı ve Türkiye'ye geçiş, Avrupa'ya geçiş, yabancı medya/yardım/siyaset kategorilerinin her üç gazetede de yer aldığı, 2016 yılında gerçekleştirilen Fırat Kalkanı Harekâtı ve 2018 yılında yapılan Zeytin Dalı Harekâtı sonrasında Suriye'de terörden temizlenen bölgelere sığınmacıların geri dönüşünün Sabah ve Hürriyet gazetelerinde 2018 yılında en çok ele alınan haber kategorileri arasında olduğu görülmektedir.

Suriyeli sığınmacılara yönelik haber kategorileri gazete bazında karşılaştırıldığında Sabah gazetesinin haber kategorileri arasında başta ekonomik yük olmak üzere Suriyeli sığınmacılardan kaynaklı sorunlara çok fazla değinmediği, çadır kentlerde sığınmacılara sağlanan olanaklar, yapılan yardımlar, Türkiye'nin sergilediği insani duruş ve bu duruştan tüm dünyada övgüyle bahsedilmesi, diğer ülkelerin bu konuda duyarsız kalmalarına yönelik eleştiriler, sığınmacıların ekonomiye katkısı gibi iktidarı destekleyen ve sığınmacı

meselesine yönelik çoğunlukla olumlu bakış açısı sergileyen habertemalarına yer verdiği, Sözcü gazetesinin ise tam tersi bir duruş sergileyerek 2011 yılı hariç diğer tüm yıllarda sığınmacılardan kaynaklanan ekonomik yük, dilencilik, şehirlerin dokusunun bozulması, gettolaşma gibi şehirlerde yaşanan sorunlar, asayiş ve güvenliğe yönelik yaşanan olumsuzluklar gibi sığınmacılardan kaynaklanan sorun sahalarını öne çıkardığı dikkat çekmektedir. Hürriyet gazetesinde ele alınan haber kategorileri incelendiğinde özellikle 2017-2018 yıllarında eğitim, çocuk gibi sığınmacılara yönelik tedbir alınmasını gerektiren önemli hususların öne çıkarıldığı, gazetenin Suriyeli sığınmacılara yönelik dengeli tutumunu haber temalarında da görmenin mümkün olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2011 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklığın yıllar süren kanlı bir savaşa dönüşmesi sonucu yaşanan göç hareketleriyle dünyada en çok sığınmacı barındıran ülke konumuna gelen ülkemizde sığınmacı meselesinin medya gündeminde önemli bir yer tutmadığı görülmektedir. Her ne kadar Suriyeli sığınmacılara yönelik hususların medyada fazlaca yer almaması, sığınmacı kaynaklı sorunların, kimlikler arasındaki olası ayrışmanın gündeme taşınmaması gibi kısa vadede olumlu sonuçlarının olabileceğine yönelik bir bakış açısını da beraberinde getirirse de, bu durumun uzun vadede ötelenen ve birikmiş sorunlarla yüz yüze gelinmesine yol açabileceği de dikkatlerden kaçmamalıdır.

Medya, toplumda yaşanan gerçekleri uygun bir dille ele alarak sorumluluğunu yerine getirmeli, gazetecilik etiği çerçevesinde meseleye yaklaşarak yaşanan ve gelecekte yaşanabilecek sorun sahalarına yönelik hususları dile getirmeli, böylece siyasilere, karar vericilerin gerekli tedbirleri zamanında almasını ve problemlerin çözümüne yönelik harekete geçmesini sağlamalıdır. Günümüzde medyada yeterince ele alınmayan konuların sosyal medya platformlarında ele alındığı ve bu platformların yapısı gereği manipülasyonlara açık, güvenilirliği tartışılır haberlere de yer verilebildiği değerlendirildiğinde medyanın duyarlı olmasının önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Çerçeveleme ve öne çıkarma yaklaşımı bağlamında Suriyeli sığınmacılara yönelik haberlerin ele alındığı bu çalışmada, 2011-2018 yılları arasında örnekleme yer alan Sabah gazetesinin iktidarın sığınmacı politikasını destekleyici bir duruş sergilediği, olumlu bakış açısıyla konuyu ele aldığı, Sözcü gazetesinin sığınmacı meselesinde en büyük sorumluluğun iktidarda olduğu, izlenen yanlış politikaların ülkeyi telafisi zor olumsuz durumlara sürüklediği ve sığınmacıların geri gönderilmesinin gerekli olduğuna vurgu yaptığı, Hürriyet gazetesinin ise meseleye yönelik yapılan doğru ve yanlışları ele alarak daha dengeli bir tutum sergilediği görülmüştür.

Gazetelerin Suriyeli sığınmacılara yönelik bakış açılarının siyasi eğilimleri doğrultusunda şekillendiği, bu konuda karar alma mekanizmasına etki etmekten çok, siyasi söylemleri destekleyici veya karşısında olan bir tutum sergilediği söylenebilir. Medyanın böylesine önemli bir meseleyi tamamen iktidarı desteklemek veya iktidar karşıtı olmaya indirgemesi ve konuyu araçsallaştırmasının sığınmacı meselesinin geri plana atılmasına, sığınmacılar tarafından yaşanan sorunların veya bu konuda yapılması gerekenlerin ikinci plandakalmasına, böylesine önemli bir meselenin tamamen iktidarı desteklemek ya da iktidar karşıtlığı konusuna indirgenmesi yönüne doğru evrilmesine neden olabileceği söylenebilir.

Haberlerde özellikle Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye gelmeye başladıkları ilk yıllarda insani ilgi çerçevesinin kullanım oranının yüksek olmasında, bölgede yaşanan savaştan kaçan çocuk, kadın ve yaşlıların yaşadıkları zorluklar, iktidarın Suriyelilerin misafir oldukları ve onları kabul etmenin insani bir gereklilik olduğu yönündeki söylemlerinin etkili olduğu söylenebilir. Zaman geçtikçe ve sığınmacılardan kaynaklanan problem sahaları görünür olmaya başladıkça sorumluluk çerçevesinde ele alınan haberlerdeki artış dikkat çekmektedir.

Ekonomik sonuçlar çerçevesi oran olarak insani ilgi ve sorumluluk çerçevesinden daha az kullanılsa da sığınmacılardan kaynaklanan ekonomik sorunların özellikle iktidara yönelik yapılan eleştirilerde önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Ekonomik sonuçlar çerçevesinde, iktidarın kendi halkına

sağlamadığı imkânları sığınmacılara sağladığı, Suriyeli sığınmacılara yönelik yapılanların zaten iyi durumda olmayan ülke ekonomisine büyük yük getirdiği, işsizliğin artmasına neden olduğu hususları öne çıkarılmıştır.

Çatışma çerçevesinde ele alınan haberlerin oranının düşüklüğüne bakıldığında basının böylesine hassas olan sığınmacı meselesinde genellikle sorumlu davrandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte halkın sığınmacılarla çok fazla çatışma yaşamaması, halkın da konuya yönelik duyarlı olduğunu göstermektedir. Ancak nicelik olarak az da olsa sığınmacılarla Türk halkının karşı karşıya geldiği bir kısım olayda, münferit bir asayiş olayının Suriyeli sığınmacıların tümüne mal edilerek tehlikeli boyutlara ulaşabildiğini, çok çabuk yayılarak farklı yerlerde sığınmacı karşıtlığına dönüşebildiğini çatışma çerçevesinde ele alınan haberlere bakarak anlamak mümkündür. Bu nedenle medya böylesine hassas meselelerde genellemeler yapmaktan ve nefret dili kullanmaktan kaçınmalıdır. Haberlerde sığınmacılara yönelik kullanılan olumsuz nitelendirmelerin toplumun hafızasında sığınmacılara yönelik olumsuz imajların oluşmasına, toplumda yaşanan münferit asayiş olaylarının büyüyerek, sığınmacılarla vatandaşlar arasında büyük çatışmaların yaşanmasına neden olabileceği dikkatlerden kaçmamalıdır.

2011-2018 yılları arasında örneklemedeki gazetelerde Suriyeli sığınmacılara yönelik en çok yer alan haber kategorileri incelendiğinde sığınmacıların Türkiye'ye ve Avrupa'ya geçişlerinde yaşanan trajedilere, sığınmacı sayılarına, sığınmacılardan kaynaklanan sorunlara ağırlıklı olarak yer verildiği ancak sığınmacıların yaşadıkları sorunların ise hiçbir gazetenin öne çıkardığı haber kategorileri arasında bulunmadığı görülmüştür. Özellikle Sözcü gazetesinde yer alan haberlerde iktidarın izlediği yanlış politikalar eleştirilirken Suriyeli sığınmacılar da olumsuz nitelendirmelerle ele alınmış ve birçok sorunun kaynağı olarak gösterilmiştir.

Göç yönetimi başta siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel ve daha birçok farklı değişkeni içerisinde barındıran zor bir süreçtir. Bu zorlu süreç başta ülke vatandaşları ile göçmenler arasında yaşanabilecek çatışmaların önüne geçmek üzere, göçmenlere yönelik toplumsal kabul düzeyini yüksek

tutmak, göç eden kişileri topluma entegre etmek veya geri dönüşleri için uygun şartları sağlamak gibi çok yönlü politikaların uygulanmasını gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla ülkemizin tarihinde önemli sonuçları olabilecek böyle bir meseleye yönelik durumu doğru ve zamanında değerlendirmek ve gerekli planlamalar yaparak doğru kararlar vermek son derece önemlidir.

Medyanın böylesine önemli meselelerde büyük sorumlulukları bulunmaktadır. Sığınmacı meselesini belli etik kodlar üzerinden halka açıklamak, yapılan doğru ve yanlışları uygun bir dille ele almak, nefret dili kullanmaktan kaçınmak bu sorumluluklarının başında gelmektedir. Toplumda sığınmacılara yönelik güvenlik, ekonomik, sosyal tehdit algıları oluşturabilecek, sığınmacıları ötekileştiren söylemlerde bulunmak veya çeşitli nedenlerle sorunları görmezden gelmek ve yeterli ilgi göstermemek meselenin çözümüne katkı sunmaktan uzak bir yaklaşım olacaktır. Uzun yıllar siyaset ve toplum gündeminde önemli bir yer tutacak, ülkede sosyal, ekonomik, kültürel ve daha birçok yönden önemli etkileri olabilecek böylesine hassas konularda medyanın yeterli ilgiyi göstererek duyarlı davranması, meseleyi çok fazla politize etmeden toplumda kutuplaşmaya sebebiyet vermemesi, sorun sahalarını hem sığınmacılar hem de vatandaşlar yönünden ele alarak dengeli bir tutum sergilemesi büyük önem taşımaktadır.

Kaynakça

Atabek, N. ve Uztuğ, F. (1998). Haberlerde Çerçeveleme ve Öne Çıkarma. *Kurgu Dergisi*, sayı 15, Eskişehir, 96-105.

Berelson, B. (1984). *Content Analysis in Communication Theory*. Free Press, New York, Glanceo.

Beyaz, Z., F., Gündoğmuş, N., Y., ve Işık, E. (2019). "Cumhurbaşkanı Erdoğan: Mülteci meselesi birkaç ülkenin çabasıyla önlenemez", 20.01.2020 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cumhurbaskani-erdogan-multeci-meselesi-birkac-ulkenin-cabasiyla-onlenemez/1675928>, adresinden alındı.

Development Initiatives (2017). “*Global Humanitarian Assistance Report 2017*”, 26 Mayıs 2018 tarihinde <http://devinit.org/wp-content/uploads/2017/06/GHA-Report-2017-Full-report.pdf>, adresinden alındı.

Dışişleri Bakanlığı (2022). “*Türkiye’nin Uluslararası Acil İnsani Yardımları*”, 31.01.2022 tarihinde https://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin_-_insani-yardimlari.tr, adresinden alındı.

Entman, R.M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradgm. *Journal of Communication*, Cilt 43, Sayı:4, 51-58.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2018). “*Türkiye ve Göç*”, 24 Mayıs 2018 tarihinde http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_tasar%C4%B1m_icler.pdf, adresinden alındı.

Gökçe, O. (1995). *İçerik Çözümlemesi*, 2. Baskı, Konya: Selçuk Üniversitesi Yayınları.

Gün, Z. (2011). “*İltica, Uluslararası Göç ve Vatansızlık: Kuram, Gözlem ve Politika*”, 24 Nisan 2021 tarihinde http://www.unhcr.org.tr/uploads/root/v_b%C3%B6l%C3%BCm.pdf, adresinden alındı.

Iyengar, S. Kinder, D.R. (1987). *News That Matters*. The University of Chicago Press, USA, 63, 104.

Karasu, M.A. (2018). Türkiye’ye Yönelik Dış Göçler, Suriyeli Sığınmacı Göçü ve Etkileri. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14 (1), 21-41.

McCombs, M.E., Bell, T. (1996). The Agenda Setting Role of Mass Communication, An Integrated Approach to Communication Theory and Research. Ed. Michael B. Salwen ve Don W. Stacks, Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 106.

Özdemir, E. (Aralık 2017). Suriyeli Mülteciler Krizinin Türkiye’ye Etkileri. *ANKASAM, Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1 (3), 114-140.

Semetko, H.A., Valkenburg, P.M. (Spring, 2000). Framing European Politics: A Content Analysis of Press and Television News. *Journal of Communication*, 93-109.

Sözcü Gazetesi (Kasım 2019). “Suriyeliler Türkiye’de kalsın diye harcanan paranın sadece yüzde 8’ini Avrupa ödedi”, 24.03.2022 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/suriyeliler-turkiyede-kalsin-diye-harcanan-paranin-sadece-yuzde-8ini-avrupa-odedi-5475204/> adresinden alındı.

UNHCR (2019). “Türkiye, Kasım-Aralık 2021 Güncel Faaliyetler”, 13.02.2022 tarihinde https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2022/01/UNHCR-Turkey-Operational-Update-NovDec-2021f_TR.pdf, adresinden alındı.

Valkenburg, P.M., Semetko H. A. , De Vreese, C.H. (1999). The Effects of News Frames on Readers’ Thoughts and Recall. *Communication Research*, Vol. 26, No.5, October, Sage Publications, 550-569.